

Opinia Komitetu Polityki Naukowej
w sprawie „Planu działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2025”.

Dot.: „Plan działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2025” - Załącznik do pisma Ministra Nauki DWM- WUM.0773.1.2024.PP z dnia 9 grudnia 2024 r.

„Plan działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2025”, to dokument liczący 86 stron, podzielony na siedem głównych części, dotyczących kluczowych obszarów działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Tematami kolejnych części są: ogólne informacje, wsparcie umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego, popularyzacja języka i kultury polskiej w świecie, wzmocnienie w zakresie obecności nauki i polskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, wsparcie dla międzynarodowego transferu wiedzy i kompetencji do gospodarki i nauki, rozwój instytucjonalny NAWA, jak również badania i analizy.

Komitet Polityki Naukowej, po analizie przedłożonego dokumentu, zauważa co następuje:

Przedłożony do opinii „Plan działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2025” jest dokumentem operacyjnym działania na kolejny rok kalendarzowy. Plan działania skorelowany został z zadaniami Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej wynikającymi z regulacji ustawowych, w zakresie wsparcia internacjonalizacji nauki i systemu szkolnictwa wyższego. W tym zakresie należy wskazać, że dotychczasowe działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej stanowią ważne uzupełnienie oferty projektów i konkursów, skierowanych na współpracę międzynarodową oraz pogłębienie współpracy badawczej i dydaktycznej z zagranicznymi partnerami. Plan działania na 2025 r. zawiera aktywności wynikające z dotychczasowych doświadczeń, zarówno w zakresie kontynuacji działań, jak również wskazanej korekty i zmian wynikających z dotychczasowej oceny i wniosków z realizowanych działań.

Na podstawie szczegółowej analizy dokumentu, Komitet Polityki Naukowej wskazuje na niejednoznaczne w określonych częściach rozwiązania dotyczące wskazanych procesów i zaplanowanych działań. Zgodnie z planem, na 2025 rok zaplanowano przeprowadzenie pomiaru wskaźników realizacji zakładanych celów strategii rozwoju NAWA, podczas gdy Strategia ta jest dokumentem zapowiadany dopiero w Planie działania, który ma być przygotowany w okresie objętym planowaniem. Należy również odnotować przywołane ograniczenie dotyczące możliwości pomiaru wskaźników, wynikające ze wskazanych niezbędnych zmian ustawowych. W związku z tym zakładane działanie jest obarczone znacznym stopniem niepewności i bezpośrednio uwarunkowane zmianami na poziomie

ustawowym.

W zakresie opracowania trzech analiz dotyczących współpracy akademickiej, wybrane zostały trzy państwa, którymi są: Irlandia, Kolumbia oraz Australia. Plan nie przedstawia jednoznacznego uzasadnienia dla takiego doboru krajów, zarówno jeśli chodzi o odniesienie się do celowości upowszechnienia informacji o systemie szkolnictwa w tych krajach, jak również mobilności naukowców oraz studentów.

Plan przewiduje w 2025 r. przeprowadzenie ankiet ewaluacyjnych dotyczących realizowanych programów i efektów ich działania. W tej części zawarto bardzo ogólne informacje, bez odniesienia do przesłanek i celów procesu badawczego w tym zakresie. Nie są klarownie przedstawione lub uzasadnione założenia metodologiczne oraz cele badań.

Plan uwzględnia również działania dotyczące spraw pracowniczych i kadry Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Jako przesłanki działania wskazane zostały rekomendacje raportu z Badania Obciążenia Pracą z 2023 r. Informacje o wynikach i rekomendacjach są jednak tylko zasygnalizowane, natomiast proponowane zmiany i działania są dość znaczące. Nie wskazano jak i dlaczego planowane korekty ulepszą funkcjonowanie NAWA w sferze spraw pracowniczych. W Planie wspomniano, że system oceny pracowniczej NAWA nie odpowiada bieżącym potrzebom, jednak nie wskazano, jakie mechanizmy i procesy są dysfunkcjonalne i wymagają koniecznych zmian oraz wdrożenia nowych rozwiązań. W kontekście Ustawy o języku polskim, por. Dz. U. z 2024 r. poz. 1556, Komitet Polityki Naukowej rekomenduje korektę edycyjną Planu minimalizującą stosowanie w dokumencie urzędowym słownictwa noszącego znamiona żargonu (m.in. korzystanie z terminów onboarding, offboarding, kultura feedbacku), ponieważ stanowi to dysonans z zadaniami NAWA, por. art. 2.1. ustawy o NAWA (Dz. U. z 2017 r. poz. 1530, z 2018 r. poz. 1669).

W przedstawionym do opinii dokumencie uwzględniony został również plan budżetowy, z zakładanym wzrostem finansowania w 2025 r. o kwotę rzędu ponad 75 mln PLN. Dokument w ograniczonym zakresie wskazuje źródła wzrostu finansowania i bezpośrednich dotacji kwot ze środków Unii Europejskiej. Analogiczna uwaga dotyczy również wydatkowania środków w zakresie podziału na finansowanie konkursów i projektów oraz działalności operacyjnej. Z punktu widzenia misji Komitetu Polityki Naukowej rekomendujemy włączenie do Planu informacji o planowanym przeznaczeniu wzrostu finansowania w podziale na wsparcie bezpośredniej międzynarodowej współpracy naukowej, mobilności studenckiej i działalność administracyjną.

W ocenie Komitetu Polityki Naukowej Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej prowadzi działalność bardzo wysoko ocenianą w środowisku akademickim. Trzeba przy tym odnotować, że jest to działalność mieszcząca się w celach Polityki Naukowej Państwa, do

których należy m.in. „...budowanie przewagi konkurencyjnej Polski na arenie międzynarodowej...”, por. <https://www.gov.pl/web/nauka/polityka-naukowa-panstwa-przyjeta-przez-rade-ministrow>. W ocenie Komitetu przyspieszenie realizacji tego celu wymaga wieloprocentowego zwiększenia budżetu NAWA. Wzrost ten winien być przeznaczony na racjonalną, transparentną i monitorowaną pod kątem efektywności ponoszenia kosztów intensyfikację wsparcia bezpośredniej międzynarodowej współpracy naukowej.

Uwzględniając powyższe, „Plan działania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej na rok 2025” można ocenić jako dokument zawierający realistyczne działania, możliwe do wdrażania w istniejących ramach prawnych i formalnych, z realizacją strategicznego celu dalszego umiędzynarodowienia systemu badań i szkolnictwa wyższego w Polsce. W tym zakresie należy również wskazać na zasadność skorelowania planów rocznych działania z wypracowaniem wieloletniego dokumentu strategicznego działania i rozwoju Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Tomasz Szapiro

Przewodniczący Komitetu Polityki Naukowej

Warszawa, 9.01.2025 r.